

[Viggo Starcke.]

Da opgøret kom og udrensningen skulle foregå, mente jeg, det ville være godt at have handlet efter de ord, som Hamlet siger i Shakespeare's stykke, og som jeg gerne ville have lov at citere:

„Hvis enhver skal behandles efter sin fortjeneste, hvem af os kan så undgå at få pisk? Du skal ikke behandle andre efter deres fortjeneste, men efter din egen ære og værdighed.“

Det havde derfor været godt, hvis man efter besættelsens ophør havde slået ned på de store forbrydere og så ladet de små gælde for det, de var, slået ned på de få store og ikke på de mange små; men man gjorde det omvendte; de små forseelser blev gjort store, og de store forseelser løb ud mellem fingrene. Først sent nåede man frem til de virkelig store, afgørende forbrydelser og først nu til det afgørende politiske ansvar. Man har dømt rengøringskoner på Shell-huset, man har dømt små, tilfældige vognmænd og medhjælpere, og ude i den jævne befolkning har man svært ved at forstå, at store folk, der sad i ansvarsfulde stillinger, ligesom gik ram forbi. Jeg tror, der ude i den jævne befolkning er en fornemmelse af, at selv mennesker i fremragende stillinger ofte er blevet uretfærdigt bedømt og uretfærdigt behandlet — det gælder f. eks. Thune Jacobsen og generaldirektør Knutzen.

De, der havde det virkelige ansvar for den førte politik, var statsminister Stauning og udenrigsminister Peter Munch. Den politik, de førte, var en bestemt politik, som de mente var i Danmarks interesse — og ingen er i stand til at hævde noget andet. Det ærede medlem hr. Alsing Andersen, hvis navn er så stærkt fremme i debatten i dag, var efter mit skøn i den periode en tertier person, i betydelig afhængighed af de andre virkelige ansvarlige.

Der har været rejst mange bebrejdelser mod det ærede medlem hr. Alsing Andersen for hans handlinger dengang. Jeg ønsker at sige, at efter min anskuelse er det ærede medlem hr. Alsing Andersen ikke noget ildesindet eller ondt menneske, men han er et menneske, som i de sidste 10 år har haft det ondt, og som i mange år med stor tålmodighed har båret en umådelig tung byrde af mistro. Jeg må tro, at denne dag vil være

en stor dag for det ærede medlem hr. Alsing Andersen, fordi man ligesom nu får væltet en byrde til side, og det, som for mig er det ærefuldeste, er, at der i de parlamentariske kommissioners undersøgelser intet er, som tyder på noget landsforræderi, noget quislingeri; selvom der har været begået fejl, har været vist inkompetence og øvet urigtigt skøn, har der ikke været nogen ond handling, og i betragtning af de vanskelige forhold dengang har man lov til at anlægge en bred fejlmargen, også under selve besættelsens forløb, hvor de mænd, der stod i ansvarsfulde stillinger, ofte måtte tage hensyn til tyskerne på den ene side, til danskerne på den anden side, til grundloven, der hang på det ene hængsel, til andre love, til politiet, til hæren, til modstandsbevægelsen. Det var vanskelige forhold at handle under. Når man er spærret inde i et bur sammen med en tiger, er det et urimeligt forlangende, at man skal opføre sig med samme naturlige utvungenhed som til daglig.

Der er intet grundlag for nogen rigsretsanklage, og fra vor side kan vi give tilslutning til det, som udvalget er kommet til som resultat; men jeg vil gerne minde om, at efter skotsk ret har en skotsk jury 3 domme at vælge imellem. Den kan sige: *skyldig*; den kan sige: *ikke skyldig*, og den kan sige: *ikke bevist* — not proven — og efter almindelig skotsk opfattelse betyder dommen „not proven“ sådan noget som: ikke skyldig — men lad være med at gøre det igen.

Hans Schmidt: Når jeg tager ordet i denne anledning, vil det, jeg ønsker at sige, naturligvis være præget af mit tilhørsforhold til det tyske folk og til den danske stat og af den konflikttilstand, dette dobbeltforhold medførte også for os ved den med besættelsen opståede situation.

Det høje ting står i dag overfor den opgave at skulle tage stilling til det materiale, der er tilvejebragt af en række kommissioner i henhold til den gamle grundlovs § 45, om besættelsestiden fra 1940—45. Kommissionernes opgaver var at tilvejebringe oplysninger til bedømmelse af, hvorvidt der er grundlag for at drage ministre og andre fremtrædende personer til ansvar i forbindelse med Danmarks besættelse den